

Waarom België een sterk Voorzitterschap neerzette: politiek pragmatisme, diplomatieke handigheid en een regering in lopende zaken

Peter Bursens en Steven Van Hecke

1. Het kan verkeren

Voorjaar 2010. Aan iedereen die het horen wilde, werd door politici van uiteenlopende kleur en waarnemers allerhande verkondigd dat het nakende Voorzitterschap dermate belangrijk was dat communautaire onderhandelingen, laat staan verkiezingen of een regeringsformatie, in de aanloop naar en tijdens het Voorzitterschap vermeden moesten worden. De argumentatie luidde dat een verlamde federale regering niet geloofwaardig genoeg zou zijn om een Voorzitterschap in goede banen te leiden. April 2010. De federale regering valt over de perikelen omtrent het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.¹ Slechts weinig politici spreken over de impact van een regering in lopende zaken op het toen wel erg snel naderende Voorzitterschap. Juni 2010. Europa is verder weg dan ooit tijdens de campagne voor de vervroegde federale verkiezingen. Het Voorzitterschap staat nochtans voor de deur. Najaar 2010. De onderhandelingen

voor een nieuwe federale regering slepen zich lusteloos verder. Intussen rijden de Belgische politici, diplomaten en ambtenaren onder lopende zaken een prima Europees parcours. December 2010. Er is nog steeds geen federale regering in het vooruitzicht. De eerste evaluaties van het Voorzitterschap verschijnen. De Belgische aanpak wordt alom geprezen en soms zelfs expliciet in verband gebracht met de afwezigheid van een volwaardige federale regering. Kortom, de teneur is helemaal omgeslagen: een regering in lopende zaken blijkt geen vloek maar eerder een zegen geweest te zijn tijdens de zes maanden van het Voorzitterschap van de Raad van Ministers.

In dit essay werpen we een kritische blik op de interne Belgische politieke situatie en andere succes- en faalfactoren van het Belgische Voorzitterschap. We starten met een overzicht van de evaluaties. Hoe succesvol was het Voorzitterschap eigenlijk? Op welke vlakken werd er gescoord? Lie-

ten de Belgen kansen liggen? Wat vonden de spelers zelf van hun prestatie en wat was het oordeel van de analisten? Vervolgens argumenteren we waarom het Belgische Voorzitterschap het verschil kon maken. Kwam dat door de voorafgaande hoogtestage? Was het omdat ze een thuiswedstrijd speelden? Konden de Belgen misschien veel ervaren spelers opstellen? Draaide de ploeg op een voorbeeldige samenwerking onder de spelers? Of hebben ze gewoon op een slimme wijze de spelregels naar hun hand gezet?

2. Een succesvol Belgisch Voorzitterschap

Laten we maar meteen noteren dat het Belgische Voorzitterschap inderdaad een indrukwekkende lijst met uit het slop getrokken en succesvol afgeronde dossiers kan voorleggen. Enkele voorbeelden uit de prioritaire beleidsdomeinen tonen dit aan: het wetgevend pakket inzake de regulering van banken, verzekeringsmaatschappijen en financiële markten, de goedkeuring van de EU-begroting voor 2011, een compromis onder de lidstaten over het eurovignet, het mogelijk maken van versterkte samenwerking voor het Europees patent, onderhandelingsmandaten voor de klimaatconferentie in Cancún en de biodiversiteitsconferentie in Nagoya, vooruitgang in een hele reeks wetgevende initiatieven in het milieubeleid, sociaal beleid en asielbeleid, een akkoord over de opstart van de Europese Diplomatieke Dienst en het sluiten van een vrijhandelsakkoord met Zuid-Korea.

De Belgen zelf waren behoorlijk ingenomen met de lijst van verwezenlijkingen. Premier Yves Leterme, Minister van Buitenlandse Zaken Steven Vanackere en alle betrokken diplomaten klopten zich vol trots op de borst. Eigen lof stinkt, luidt het gezegde. Maar in dit geval werd de geurhinder beperkt door de bewieroking van Commissievoorzitter José Manuel Barroso en menig Europees Parlements-lid, en door de bijna eensluidend positieve evaluaties vanwege de Europese media. Agence Europe schreef over het Belgisch Voorzitterschap als "one of the best presidencies of recent times". Zelfs de vooraf erg kritische *Financial Times* verklaarde in een typisch onderkoelde stijl dat "[t]he Belgians are proving to be rather effective". Een Brits eufemisme voor grote onderscheiding.

Kortom, vriend en vijand zijn het erover eens dat de Belgen een prima voorzitterschap hebben afgeleverd. De vraag die zich vervolgens opdringt luidt: wat is het recept voor een succesvol voorzitterschap? Hoe kan een lidstaat gedurende zes maanden het verschil maken? Wat hadden de Belgen in huis dat menig vroeger voorzitter ontbeerde en waarnaar menig toekomstig voorzitter op zoek is? In wat volgt presenteren wij op basis van de Belgische aanpak een aantal suggesties voor toekomstige voorzitters. Bestaat er dan zoiets als een handleiding voor het ideale voorzitterschap? Allicht niet. Elke lidstaat heeft andere preferenties en ambities voor ogen en exogene schokken zijn niet te voorspellen. Een 'one size fits all' is geen realistische optie. Toch maken we ons sterk dat de lessen die uit het Belgi-

sche Voorzitterschap getrokken kunnen worden, nuttig zijn voor andere lidstaten.

3. Vijf tips om een voorzitterschap te doen slagen

3.1. *Doorgrond de spelregels en pas je spel aan*

Het Belgische Voorzitterschap was het eerste dat voluit geconfronteerd werd met de gevolgen van de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon, dat nogal wat bepalingen inhoudt die een impact hebben op het functioneren van het roterende voorzitterschap. Het voorzitterschap verliest de kapiteinsband in de Raad Buitenlandse Zaken en de Europese Raad. Op die manier beperkte het Verdrag de rol van de Belgische premier en de minister van buitenlandse zaken van het voorzitterschap ten voordele van de permanente Voorzitter van de Europese Raad (Herman Van Rompuy) en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid (Catherine Ashton). De premier neemt nog slechts de formele voorzitterschapsrol op bij de presentatie van de prioriteiten en van de verwezenlijkingen in het Europees Parlement. Voor het overige is hij net als de andere staats- en regeringsleiders 'gewoon' lid van de Europese Raad, zonder privileges inzake *agenda-setting* of geneugten inzake externe vertegenwoordiging. De minister van buitenlandse zaken bezet alleen nog de veel minder zichtbare voorzitterschaps-

stoel in de Raad Algemene Zaken. Eveneens belangrijk voor het voorzitterschap is de uitbreiding van het aantal beleidsdomeinen waarin de gewone wetgevende procedure wordt toegepast. Dit brengt meer initiatiefrecht voor de Commissie en een grotere rol voor het Europees Parlement als wetgever met zich mee. Tot slot verplicht het Verdrag van Lissabon nog meer dan vroeger om het voorzitterschap in trio aan te pakken, zodat de agenda door een samenwerking tussen drie lidstaten moet worden vormgegeven.

Een erg belangrijke verdienste is dat België deze wijzigingen van het Verdrag van Lissabon correct heeft ingeschat. Het gaat immers niet alleen om het formele recht om de voorzittershamer te hanteren; veel belangrijker is het verschuiven van de *agenda-setting* naar de permanente Voorzitter van de Europese Raad, naar de Hoge Vertegenwoordiger en naar de Europese Commissie. Daarnaast moet het voorzitterschap in toenemende mate het compromis zoeken tussen de preferenties van de voltallige Raad en het Europees Parlement. Om nog enige impact te hebben moet de roterende voorzitter het spel volgens de nieuwe regels spelen. Het gaat niet langer op om een waslijst met nationale prioriteiten op de Europese vergader- tafel te leggen. België bouwde daarom in de eerste plaats verder op de wetgevende initiatieven die in de pijplijn zaten en zette zich in om reeds lang geblokkeerde dossiers vlot te trekken, zowel binnen de Raad als in overleg met het Europees Parlement. Daar waar de leidende rol was overgenomen door andere instellingen, bood België zijn diensten aan. Een dui-

delijk voorbeeld hiervan was het inzetten van Belgische diplomaten in het externe beleid van de EU, in afwachting van het operationeel worden van de Europese Diplomatieke Dienst. Samengevat: er was veel minder een Belgische agenda voor de EU, dan wel een Europese agenda voor België. De doelstellingen van het Voorzitterschap waren niet zozeer gebaseerd op nationale belangen, maar op het bereiken van Europese resultaten. Een bijkomend voordeel van het denken en handelen in functie van de Europese agenda is dat de andere lidstaten de Belgen niet hoefden te verdenken van een verborgen nationale agenda. Het Voorzitterschap werd welwillend bejegend, wat de bereidheid om compromissen te sluiten verhoogde. Kortom, de Belgen presenteerden geen sambavoetbal om de eigen supporters te plezieren, maar blonken vooral uit in resultaatvoetbal. Bijwijlen een tikkeltje saai, maar erg doeltreffend.

3.2. *Richt je op concrete en vooral haalbare doelstellingen*

Direct gerelateerd aan de nieuwe institutionele context is de voorafgaande inschatting hoe de nieuwe omgeving de resultaten kan beïnvloeden. Het Belgisch Voorzitterschap analyseerde vooraf de rollende agenda en zette enkel voluit in op dossiers waarvan ingeschat werd dat ze tot een goed einde konden gebracht worden. De Belgen hielden bijvoorbeeld de handen af van enkele netelige inter-nemarktdossiers zoals de herziening van wetgeving inzake copyright en boekhoudregels. Sommigen beweren dat de Belgi-

sche ambities hierdoor erg bescheiden waren en het succes vooraf gegarandeerd was: als je weinig belooft, stel je vlug tevreden. Maar het blijft niettemin zo dat veel van wat de Belgen expliciet vooropstelden ook echt werd gerealiseerd. De focus op lopende wetgevende procedures en andere concrete dossiers werd mee mogelijk gemaakt door de gewijzigde rol van het roterende voorzitterschap. Lissabon ontnam het roterende voorzitterschap de leiding van de vaak meer politiek geladen en sterk gemediatiseerde Europese Raad en van de Raad Buitenlandse Zaken. België kon zo het initiatief inzake de aanpak van de eurocrisis en de besprekingen over het Europese economische bestuur overlaten aan Van Rompuy. Uitdagingen op het vlak van externe veiligheid konden, verwijzend naar het nieuwe verdrag, overgelaten worden aan Ashton. Het klopt dat de vooruitgang in de wetgeving inzake het economisch bestuur en in de implementatie van de nieuwe structuur voor het externe beleid relatief beperkt zijn gebleven onder het Belgische Voorzitterschap. Gezien de gewijzigde bevoegdheidswijzigingen sinds het Verdrag van Lissabon kunnen dit echter bezwaarlijk gemiste kansen van het Belgisch Voorzitterschap genoemd worden. Wat post-Lissabon overblijft voor de lidstaten, is vooral het in goede banen leiden van de meer technische Raden waarin vooruitgang moet geboekt worden in concrete dossiers. Een dergelijke omgeving leent zich veel beter tot het resultaatgericht spel zoals dat door de Belgen vooropgesteld werd. Op de meeste van deze domeinen werd door het Belgisch Voorzitterschap overigens uitbundig gescoord, enkel in het sociaal

beleid en in het asiel- en migratiebeleid liep de score niet bijster hoog op. Dat was echter veel minder te wijten aan het ineffektieve Belgische spel dan aan de prima verdediging in de vorm van een tegenstem door lidstaten die in een aantal concrete dossiers geen akkoord wensten.

3.3. *Betreed het veld met een aangepaste attitude en organisatie*

De pragmatische aanpak houdt in de eerste plaats in dat de zichtbaarheid voor nationale politici veel minder groot is. Van Rompuy, Ashton en in mindere mate Commissievoorzitter Barroso staan in de schijnwerpers; het roterend voorzitterschap bevindt zich meer in de schaduw. Vedettenallures kunnen beter achterwege gelaten worden; hard werken in dienst van de hele ploeg is meer aangewezen. De Belgische regeringsleden hebben zich daar voorbeeldig naar gedragen. Er waren nog wel momenten dat ze uitgebreid in beeld kwamen, bijvoorbeeld bij de voorstelling van het programma en de resultaten in het Europees Parlement, maar de Belgen bevonden zich meestal in de catacomben van het stadion. Een prima voorbeeld hiervan was staatssecretaris voor Europese Zaken Olivier Chastel. Hij onderhandelde voortdurend met delegaties van het Europees Parlement om wetgevende dossiers vooruit te duwen. Buiten een niet-aflatende stroom twitter-berichten gebeurde dat vooral achter de schermen. Nog anders gesteld: sterspelers kunnen nog wel opgesteld worden, maar om resultaat te behalen moeten ze in dienst van de voltallige ploeg spelen.

Een van de opvallende zaken bij het begin van het Voorzitterschap was dat het spel verlegd werd van het federale Ministerie van Buitenlandse Zaken naar de Permanente Vertegenwoordiging. Meer dan tijdens vorige voorzitterschappen was het immers noodzakelijk om – in functie van het beslechten van technische legislatieve dossiers – te beschikken over alle relevante informatie en geen tijd te verliezen. De Permanente Vertegenwoordiging is, zelfs voor België, geografisch en qua deskundigheid het best geplaatst om de dagelijkse leiding op zich te nemen, om als spelverdeler te opereren. De diplomaten van de Permanente Vertegenwoordiging zijn in staat om sneller dan wie ook op de bal te spelen, omdat ze goed ingebed zijn in zowel de Europese als de Belgische kringen.

Daarnaast werd handig ingespeeld op de driehoekjes tussen Raad, Commissie en Parlement door een optimaal gebruik van de trialogen, informele onderhandelingen die de weg naar het formele compromis moeten voorbereiden. Meer algemeen heeft het Belgisch Voorzitterschap zeer veel tijd en energie geïnvesteerd in de relaties met de Commissie en het Parlement. Voorbeelden van successen behaald dankzij intensieve trialogen zijn in het milieubeleid de emissiebeperkingen voor bestelwagens en in het sociaal beleid de grensoverschrijdende gezondheidszorg. De Belgische diplomatie onderhield ook uitgebreide bilaterale contacten met de hoofdsteden van de lidstaten met de bedoeling de standpunten in heikele dossiers dichterbij elkaar te brengen. Dat was onder meer het geval met het Europees patent.

3.4. *Stel de juiste spelers op*

Een mix van ervaring en jong talent is de sleutel tot succes. Deze boutade lijkt ook op te gaan voor een Europees voorzitterschap. België beleefde zijn twaalfde Voorzitterschap in 2010. Diplomatieke veteranen van vorige voorzitterschappen werden opnieuw op sleutelposities gezet en aangevuld met aanstormend talent en experts in de vakgebieden. Ook de ervaring van ministers als Didier Reynders kwam van pas bij de complexe financiële dossiers. Bovenop de ervaring komt voor België de specifieke expertise in het onderhandelen en compromissen smeden. Belgische politici, diplomaten en ambtenaren zijn gesocialiseerd in een meertalige politieke omgeving waarin aanzienlijke tegenstellingen overbrugd moeten worden om tot een consensus te komen. In moeilijke dossiers voelen de Belgische diplomaten zich duidelijk nog het meest in hun sas: niet als koppige verdedigers van de nationale belangen, maar als bemiddelaars en onderhandelaars, gericht op het sluiten van compromissen onder de lidstaten en tussen de instellingen. Zelfs over een heet hangijzer zoals het budget voor 2011 werd vakkundig een akkoord gesloten tussen het Parlement en de lidstaten. Ook het langst geblokkeerde dossier ooit, het Europese patent, werd uit het slop getrokken. Hier was geen akkoord met alle lidstaten mogelijk, maar het Belgische Voorzitterschap zette samen met de Europese Commissie wel een formule van versterkte samenwerking op gang, zodat de invoering van een Europees patent – met een beperkt aantal landen – eindelijk mogelijk wordt. Verder slaagde België erin om de

Italiaanse bezwaren met betrekking tot een verregaand handelsakkoord met Zuid-Korea weg te masseren en overtuigde het ook Nederland, de meest weigerachtige lidstaat, om een volgende stap te zetten in het toetredingsproces van Servië.

Kenmerkend voor het Belgisch Voorzitterschap was dat het spel in belangrijke mate bepaald werd door diplomaten en ambtenaren en niet door politici. De inzet van vooral diplomaten spoort met de keuze om niet zozeer te gaan voor de Belgische belangen of voor de belangen van de meerderheidspartijen, maar wel om de Europese agenda af te werken. Diplomaten hebben immers doorgaans een breder referentiekader dan expliciet politieke gekleurde actoren. Daarmee is niet gezegd dat politieke spelers helemaal afwezig waren. Vooral de persoonlijke medewerkers van de ministers hielden uiteraard een oogje in het zeil. In dit opzicht was het allicht een goede zaak dat er geen nieuwe regering gevormd werd tijdens het Voorzitterschap. Hierdoor bleven de cabinetards zes maanden lang op post. De binnenlandse politieke impasse heeft met andere woorden geen negatieve rol gespeeld. Integendeel, het uitblijven van een nieuwe regering heeft allicht geholpen om de aandacht van de zittende regering voluit op het Europese toneel te richten. Het heeft ook een stoelendans van ministers en – wellicht nog belangrijker – van kabinetsleden doen uitblijven, waardoor geen expertise verloren is gegaan in de loop van het Voorzitterschap.

3.5. *Zorg voor een strategie en voor een ploeggeest die door iedereen (uit)gedragen wordt*

Cruciaal om een voorzitterschap tot een goed einde te brengen is de verstandhouding onder alle betrokken spelers. Het gaat hierbij om het creëren van 'ownership' van het Voorzitterschap bij politici, diplomaten en ambtenaren over de bestuursniveaus heen, zowel tijdens de voorbereidingen als tijdens de zes maanden van het Voorzitterschap zelf. Door de specifieke vereisten van de Belgische constitutionele structuur werden Gemeenschappen en Gewesten van bij de start van de voorbereidingen mee het veld op gestuurd met als gevolg een maandenlange socialisatieperiode en onderdompeling in het Europese bad. De verregaande externe bevoegdheden van de deelstaten (*in foro interno, in foro externo*) plaatsten bovendien regelmatig regionale ambtenaren en ministers van deelstaten in de Europese voorzittersstoel. Zij zetten hun beste beentje voor, al was het maar om aan te tonen dat ook regionale vertegenwoordigers hun mannetje kunnen staan en zelfs kunnen scoren in de Europese competitie. De grote politieke tegenstellingen tussen de deelstaten en tussen de politieke partijen bleken trouwens naar de achtergrond te verdwijnen als de Europese integratie op de agenda staat. De pro-Europese consensus was tijdens het Voorzitterschap quasi-volledig intact, in tegenstelling tot in vele andere lidstaten, waar steeds meer partijen, ook klassieke, een kritische, bijwijlen zelfs sceptische houding aannemen ten aanzien van de EU. In België steunen christendemocraten, liberalen, sociaal-

mocraten en zelfs groenen en regionalisten langs beide zijden van de taalgrens, ongeacht of ze tot de regeringscoalitie of tot de oppositie horen, nog steeds ten volle het Europese integratieproces. Allen onderschreven ze de Europese ambities van het Belgische Voorzitterschap en werkten ze loyaal mee aan het uitvoeren van de Europese agenda.

Die aanpak werd mee mogelijk gemaakt omdat de federale regering niet werd uitgedaagd door andere actoren. Niet alleen werd ze gesteund door de meeste oppositiepartijen, ook sociale partners en andere belangengroepen voelden niet de behoefte om het terrein te bestormen en een ander spel te eisen. Van een anti-Europese houding onder de publieke opinie hadden de politieke elites al evenmin last. Daarmee is niet gezegd dat de bevolking de Europese aanpak van de regering expliciet steunde. Over het algemeen is de permissieve consensus in België nog steeds intact: de bevolking is niet geïnteresseerd in de Europese politiek, wordt nauwelijks geconfronteerd met politieke berichtgeving over de Europese Unie en steunt daardoor op een latente en onuitgesproken manier het Belgische EU-beleid. Dit betekent dat politici hun gang kunnen gaan; ze hoeven zich niet te bekommeren om mogelijke mobilisatie tegen hun Europabeleid. Meer zelfs, door de Europese integratie niet te politiseren, dit wil zeggen door die niet uit te spelen in de partijcompetitie, cultiveren ze de zeer geringe relevantie van het thema, zelfs ten tijde van Europese verkiezingen. Opiniepeilingen wezen er bovendien op dat het Voorzitterschap de grote massa volledig onverschillig liet.

Kortom, er blijkt een soort van Pax Belgica te bestaan met betrekking tot het Europees beleid, die ervoor gezorgd heeft dat de aanpak van het Voorzitterschap op geen enkele substantiële wijze gecontesteerd werd. Politici, ambtenaren en diplomaten hoefden zich niet te bekommeren over interne verdeeldheid en de publieke opinie en konden zich daardoor volop richten op het Europese niveau.

4. De erfenis van het Belgische Voorzitterschap

Wat is van dit alles het resultaat? België laat in de eerste plaats een tastbare nalatenschap achter in de vorm van tientallen dossiers waarin het verschil gemaakt werd. De Belgen zijn erin geslaagd om een hele reeks wetgevende dossiers af te ronden door zowel de Raad als het Parlement achter eenzelfde tekst te krijgen. Daarnaast werden belangrijke stappen gezet in nog veel meer legislatieve processen, soms in de vorm van formele akkoorden binnen de Raad, soms door de weg vrij te maken naar akkoorden via informele dialogen tussen Raad, Parlement en Commissie. Bovendien werden in tal van beleidsdomeinen standpunten uitgewerkt die onder volgende voorzitterschappen kunnen leiden tot nieuwe wetgevende initiatieven.

Daarnaast is het vooral van groot belang dat de Belgen hebben aangetoond dat het nieuwe Verdrag werkt. Als sterke voorstander van Europese samenwerking was het voor België cruciaal om te bewijzen dat de EU meer dan ooit *handlungsfähig*

blijft, zeker wat betreft de supranationale methode. Het uitbouwen en koesteren van goede formele en informele relaties met het Europees Parlement en de Europese Commissie waren hierbij cruciaal. Omdat het Belgische Voorzitterschap het eerste was dat volledig onder de nieuwe regels van het Verdrag van Lissabon opereerde, was het in staat om een aantal precedenten te scheppen en *modi vivendi* te installeren waarmee toekomstige voorzitterschappen rekening zullen moeten houden. Dit is een eerder onzichtbare maar zeer belangrijke verwezenlijking voor België, vooral omdat eerder eurosceptische lidstaten zoals Hongarije, Polen en Denemarken de volgende voorzittersstoelen zouden innemen. Trefend in dit verband is hoe de Belgen zich ten dienste stelden van Van Rompuy en Ashton. De steun aan Van Rompuy lijkt wat paradoxaal, omdat zijn functie net de intergouvernementele aspecten van de EU versterkt, wat de Belgen minder genegen zijn. Maar daar staat tegenover dat België zeker niet gebaat is bij het mislukken van de dossiers in handen van Van Rompuy, zoals het opzetten van een meer gezamenlijk economisch en begrotingsbeleid. Zeer opvallend was in dit verband de steun aan Ashton en dus aan de europeanisering van het buitenlands beleid, al blijft dit beleidsdomein ook in het Verdrag van Lissabon op intergouvernementele leest geschoeid.

Kortom, de Belgen hebben een goede beurt gemaakt aan het Europese roer. Ze hebben begrepen dat het voorzitterschap niet langer dient om zelf op het podium te staan als de prijzen worden uitgereikt, maar om de gezamenlijke Europese agen-

WAAROM BELGIË EEN STERK VOORZITTERSCHAP NEERZETTE

da te helpen realiseren, wat uiteindelijk heel vaak ook de Belgische belangen heeft gediend. De voorbereidingen waren zeer vroeg gestart, de prioriteiten zorgvuldig uitgekozen. Voeg daar de ervaren administratie en diplomatie, de steeds meer Europees beslagen deelstaten en de breed gedragen politieke wil om de EU verder uit te bouwen aan toe, en de succesformule is duidelijk. Meer dankzij dan ondanks een regering in lopende zaken.

Daarmee is niet gezegd dat de toekomstige voorzitterschappen gebaat zullen zijn met het blindelings kopiëren van de Belgische opstelling. De binnenlandse situaties kunnen immers danig verschillen. De pro-Europese consensus onder de Belgische politieke partijen is bijvoorbeeld nogal uniek. In andere lidstaten zal competitie onder politieke partijen met betrekking tot het Europebeleid allicht leiden tot meer profileringsdrang bij de meerderheidspartij(en) en dus tot het steviger opkomen voor de nationale belangen. Hierdoor bestaat het gevaar dat de rol van bemiddelaar minder aan de orde kan komen. Dit staat haaks op de post-Lissabonrol van het voorzitterschap en zou de kans op tastbare resultaten ernstig kunnen doen verminderen. Daarnaast hebben weinig landen zoveel ervaring met de Europese besluitvorming als België. Vooral de relatief nieuwe lidstaten die voor de eerste keer aan beurt zijn als voorzitter doen er daarom goed aan heel sterk te investeren in tijdige voorbereiding, vorming en contacten met andere lidstaten en Europese instellingen. Ook toekomstige voorzitters kunnen maar beter beseffen dat hun prestaties in de eerste plaats geëvalueerd worden door de *peers*

in Brussel. Een goed rapport leidt tot een groter respect voor de eigen posities en tot het opbouwen van geloofwaardigheid. Op langere termijn levert dit waarschijnlijk meer mogelijkheden op om de nationale belangen te vrijwaren dan het kortstondig pogen te profiteren van de voorzitterschapsstoel. Daarom ligt de echte baat van het Voorzitterschap veeleer in de rol die België in de toekomst kan opnemen in de Unie.²

Noten

1. Brussel-Halle-Vilvoorde, deels eentalig Nederlands (in Vlaanderen), deels tweetalig Frans-Nederlands (in Brussel), vormt één kieskring voor de federale en Europese verkiezingen en is daarmee de enige gewestoverschrijdende kieskring in België. In de Vlaamse regio Halle-Vilvoorde kunnen inwoners voor Brusselse kandidaten stemmen, terwijl dit in de rest van de provincie Vlaams-Brabant niet kan. Ondanks de vernietiging van deze regeling door het Grondwettelijk Hof – op grond van het verbod op discriminatie – werd hiervoor door de federale regering geen oplossing uitgewerkt. In april 2010 verloor de regering haar meerderheid in de Kamer van Volksvertegenwoordigers toen de Vlaamse liberale partij Open Vld de regeringscoalitie verliet. Hierna werden vervroegde verkiezingen georganiseerd.
2. Deze bijdrage is deels gebaseerd op reeds verschenen voor- en nabeschouwingen bij het Belgische Voorzitterschap. Een uitgebreide en grondig gedocumenteerde evaluatie verschijnt in het najaar van 2011.

Bibliografie

- Bursens, P. & Van Hecke, S. (2011). Caretaker at Home, Successful Administrator in Europe. In S. Van Hecke & P. Bursens (Eds.) *Readjusting the Council Presidency: Belgian Leadership in the EU*, Brussels: Academic and Scientific Publishers (forthcoming).
- Drieskens, E., Van Hecke, S. & Bursens, P. (2010). *The 2010 Belgian Presidency: Driving in the EU's Back Seat*, SIEPS Report, Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies.
- Van Hecke, S. & Bursens, P. (2010). Wie ligt er wakker van het Belgisch EU-Voorzitterschap? *Samenleving en Politiek*, 17 (6) 58-67.